

Regeringskansliet
(Utrikesdepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Gränser i havet (SOU 2015:10)

Juridiska fakultetsnämnden kan inledningsvis konstatera att utredningen är en systematisk, övergripande och detaljrik redogörelse av Sveriges havsrättsliga gränser och därtill hörande frågor. Den kännetecknas särskilt av ett pedagogiskt upplägg och ett klart språk. Den fullständiga texten utgör ett värdefullt tillägg till befintligt material på svenska om många för Sverige viktiga havsrättsliga frågor.

En större del av utredningen har ägnats åt de tekniska uppgifter som ligger till grund för en uppdatering av de svenska baslinjerna. Fakultetsnämnden har inget att erinra vad gäller dessa uppgifter. Utredningen innehåller också 17 författningsförslag, de flesta föranledda av förslaget om att inrätta en angränsande zon runt Sveriges kuster. Idén att inrätta en angränsande zon nämndes först 1995 i promemorian 1995-10-12 angående ratifikation av Förenta Nationernas havsrättskonvention. Det har dock dröjt 20 år innan ett konkret förslag nu läggs fram, något som fakultetsnämnden särskilt välkomnar.

Med anledning av förslaget om inrättande av en angränsande zon har det föreslagits att en ny bestämmelse (2b §) om rätten till omedelbart förföljande införs i lag (1982:395) om Kustbevakningens medverkan vid polisiär övervakning. Denna bestämmelse är en kortfattad version av artikel 111 (1) i havsrättskonventionen. Utövningen av rätten till omedelbart förföljande har i den föreslagna bestämmelsen begränsats till inre vatten, territorialhav och angränsande zon (s. 37-38). På sidan 277 i utredningen förklaras förslaget genom en hänvisning till havsrättskonventionens reglering beträffande omedelbart förföljande.

Fakultetsnämnden saknar en referens i lagförslaget till rätten till omedelbart förföljande inom den ekonomiska zonen. Havsrättskonventionen är tydlig på den punkten och fastställer i artikel 111 (2) att rätten till omedelbart förföljande gäller även vid överträdelser i den ekonomiska zonen eller på kontinentalsockeln av kuststatens lagar som i enlighet med havsrättskonventionen är tillämpliga på den ekonomiska zonen eller kontinentalsockeln. Det är lagstiftningstekniskt rimligt och ändamålsenligt att Kustbevakningens befogenhet att utöva rätten till omedelbart förföljande i alla de

Juridiska fakultetsnämnden

havsområden som nämns i konventionen regleras i en och samma lag.

Fakultetsnämnden instämmer i princip i de justeringar som utredningen har föreslagit i den nuvarande översättningen av artikel 33 i havsrättskonventionen, som ligger till grund för lagförslaget om en angränsande zon. Mot bakgrund av den förklaring som ges i utredningen (s. 252), är ändringen av "hindra" till "förhindra" som motsvarighet till det engelska begreppet "prevent" samt ändringen av "hälsovård" till "hälsoskydd" som motsvarighet till "sanity" helt förståelig och i överensstämmelse med motsvarigheter till de nämnda termerna i andra officiella språk av havsrättskonventionen.

Vad gäller lämpligheten av att skilja mellan "territorium" och "territorialhav", vilket görs i artikel 33 i havsrättskonventionen, och utredningens förslag att bortse från denna onödiga skillnad och nämna endast "territorium" i lagförslaget, har fakultetsnämnden förståelse för denna ändring. Samtidigt bör det påpekas att anledningen till att både "territorium" och "territorialhav" nämns i artikel 33 är både att det skulle vara tydligt att rätten till omedelbart förföljande gäller för överträdelser av kuststatens lagar i landets territorium inklusive territorialhavet och att betona den skillnad som trots allt finns mellan egentligt territorium (territory proper) och territorialhav på grund av andra staters rätt till oskadlig genomfart. Fakultetsnämnden anser att det är viktigt att lagförslagets ordalydelse i detta avseende är förenlig med havsrättskonventionen för att undvika eventuell missuppfattning. Det är således nödvändigt enligt fakultetsnämnden att både "territorium" och "territorialhav" nämns i lagförslaget.

En annan viktig fråga som tas upp i utredningen är skyddet av kulturarv i den angränsande zonen. Utgångspunkten för utredningen är att kuststaten har både föreskrivande och verkställande jurisdiktion i denna zon vad gäller skyddet av kulturarv (s. 253). Resultatet har blivit att förslaget om ändringar i kulturmiljölagen (1988:950) och dess tillämplighet i den angränsande zonen går långt över den befogenhet som kuststaten har enligt artikel 303 i havsrättskonventionen att "kontrollera" avlägsnandet av kulturarv från angränsande zon och handel med dem.

En sådan omfattande befogenhet som lagförslaget ger intryck av skulle möjligen följa av en eventuell anslutning till UNESCO:s konvention om skydd för kulturarv under vatten. Sverige har dock ännu inte ratificerat konventionen. Frågan om omfattningen av kuststatens jurisdiktion vad gäller skyddet av kulturarv i den angränsande zonen är fortfarande omdiskuterad och det finns flera länder som ifrågasätter den sedvanerättsliga status som andra stater gärna vill ge till UNESCO-konventionen. Det kan därför inte uteslutas att en fullständig maktutövning i alla avseenden vad gäller skydd av kulturarv i den angränsande zonen kan bli problematisk så länge Sverige inte har ratificerat UNESCO-konventionen.